

บ่อขยะ...เกือบ ปัญหาที่แก้ไม่ตก

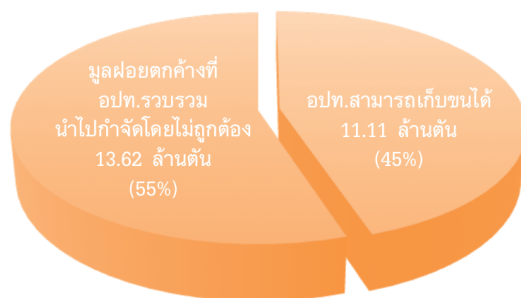
ปัจจุบันมีบ่อขยะที่ผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก โดยไม่มีการจัดการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและกฎหมาย ซึ่งปัญหาที่ตามมา คือ เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลกระทบต่อสุขภาพ จากปัญหาไฟไหม้บ่อขยะที่ตำบลแพรกษา อำเภอบางปู จังหวัดสมุทรปราการ ในพื้นที่กว่า 150 ไร่ ต้องอาศัยกำลังเจ้าหน้าที่จากหลายหน่วยงานกว่าจะดับไฟได้ใช้เวลาเกือบสัปดาห์ และมีผู้ป่วยกว่า 120 รายที่ได้รับผลกระทบจากเหตุไฟไหม้ครั้งนี้ นอกจากนี้ยังมีบ่อขยะที่เป็นลักษณะเทกองทิ้ง มีปัญหาไฟไหม้หลายแห่ง เช่น จังหวัดสงขลา บึงกาฬ และสุราษฎร์ธานี

ปัจจุบันพบว่ามีบ่อขยะกว่า 2,000 แห่งทั่วประเทศ ที่ใช้การเทกองและไม่มีการจัดการที่ดี เป็นบ่อขยะของเอกชน ไม่เพียงแต่เป็นขยะชุมชนเท่านั้น แต่ยังมีกากลอบทิ้งขยะจากอุตสาหกรรมอีกด้วย

“วิกฤติมลพิษมากที่สุด...ขยะล้นเมือง”

จากรายงานมลพิษของประเทศไทยในปี 2555 (กรมควบคุมมลพิษ) คาดประมาณว่าประเทศไทยมีปริมาณมูลฝอยชุมชนประมาณ 24.73 ล้านตัน เฉลี่ย 67,577 ตันต่อวัน โดยมีปริมาณมูลฝอยชุมชนที่ประชาชนนำมาทิ้งในถังประมาณ 15.90 ล้านตัน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเก็บขนได้ประมาณ 11.90 ล้านตัน และสามารถนำไปกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการประมาณ 5.83 ล้านตัน มีมูลฝอยที่ถูกนำกลับไปยังประโยชน์ร่วมกันประมาณ 5.28 ล้านตัน ส่วนที่เหลืออีกประมาณ 13.62 ล้านตัน เป็นมูลฝอยตกค้างที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรวบรวมนำไปกำจัดโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เช่น เทกองหรือเผากลางแจ้ง นอกจากนี้ยังมีมูลฝอยตกค้างในพื้นที่ต่างๆ หรือการลักลอบนำไปทิ้งในบ่อดินเก่าหรือพื้นที่รกร้างโดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรวบรวมไม่ครอบคลุมพื้นที่บริการและกำจัดยังไม่ถูกหลักวิชาการ

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ รายงานสถานการณ์มลพิษ ปี 2555

ในปี 2556 พบว่าปัญหามลพิษด้านขยะมูลฝอย วิกฤตมากที่สุดกว่าปัญหามลพิษด้านอื่น โดยมีปริมาณขยะมากกว่า 26 ล้านตัน และคนเมืองเป็นผู้ก่อให้เกิดขยะมากที่สุด และเกิดการสะสมมากกว่า 19 ล้านตัน จังหวัดที่มีขยะสะสมมากที่สุดคือจังหวัดสงขลา สมุทรปราการ กาญจนบุรีและนครศรีธรรมราช (Nation, ข่าว)

ข้อมูลตารางแสดง 10 จังหวัดที่มีขยะสะสมมากที่สุด

จังหวัด	ปริมาณสะสม (ตัน)
สงขลา	2,471,847
สมุทรปราการ	2,063,448
กาญจนบุรี	1,658,387
นครศรีธรรมราช	1,265,258
เพชรบุรี	1,173,416
สุราษฎร์ธานี	1,003,332
ราชบุรี	1,000,122
ขอนแก่น	723,699
ปราจีนบุรี	585,717
พระนครศรีอยุธยา	556,680

ที่มา : Nation ห้องข่าวฉุกเฉิน

<http://www.nationchannel.com/> 19 มีนาคม 2557

ทำไมถึงเกิดปัญหามลพิษ

บ่อขยะเถื่อน แสดงให้เห็นถึงการขาดบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีช่องโหว่ทางกฎหมาย ตลอดจนการเพิกเฉยของหน่วยงานภาครัฐ ข้อมูลจากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหามลพิษในเมือง ซึ่งปัญหานี้ยังแก้ไม่ตก

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ตั้งเป้าหมายในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ โดยเพิ่มมาตรการในการป้องกันปัญหาในด้านต่างๆ มากขึ้น เช่น การเตรียมผลักดันด้านการจัดการขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ การบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ ซึ่งจะทำงานเชิงรุกมากขึ้น เพื่อให้

ปัญหามลพิษลดน้อยลง ส่วนกระทรวงสาธารณสุข ต้องดำเนินการในส่วนที่ป้องกันอันตรายและดูแลสุขภาพประชาชนที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งเฝ้าระวังสุขภาพประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะ เป็นเวลา 5-10 ปี นอกจากนี้ยังต้องร่วมมือกับหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนการปฏิบัติงานเพื่อเตรียมรับมือกับบ่อขยะอื่น ๆ ที่นับวันจะวิกฤติมากขึ้น

ในส่วนของการที่องค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (Non-Government Organization: NGO) ได้แก่ กลุ่มกรีนพีซ และมูลนิธิบูรณะนิเวศ เรียกร้องให้มีการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดอย่างถึงที่สุด หน่วยงานภาครัฐต้องทำการสำรวจและจัดทำข้อมูลมลพิษในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่แผนการจัดการปัญหาและต้องมีแผนการฟื้นฟูและเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องมีแผนการเฝ้าระวังสุขภาพของคนในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างน้อย 5 ปี

อีกแนวทางหนึ่งของการแก้ไขปัญหา เช่น กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะที่มีมากขึ้นทุกวัน เนื่องจากการฝังกลบไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด กอปรกับต้องหาพื้นที่ซึ่งมีราคาแพงมากขึ้น ดังนั้น จึงหันมาใช้ประโยชน์จากขยะ โดยจะจัดตั้งโรงไฟฟ้าจากการเผาขยะเพื่อผลิตเป็นกระแสไฟฟ้า ทั้งนี้จะต้องได้รับการพิจารณาจากหลายหน่วยงานก่อนการจัดสร้าง

ข้อมูล แสดงมลพิษที่เกิดขึ้นจากบ่อขยะและกรณีไฟไหม้บ่อขยะ

สารมลพิษ/อันตรายที่เกิดจากบ่อขยะ	คุณลักษณะ/แหล่งกำเนิด	ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสุขภาพ
1. ก๊าซมีเทน (CH_4)	เกิดจากการทับถมกันนาน ๆ ของขยะซากพืช	เกิดปฏิกิริยาก๊าซเรือนกระจก หากมีปริมาณ ซกัลดีร์ และมีประกายไฟ อาจเกิดการระเบิดได้
2. โลหะหนัก	ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ซากเครื่องใช้ไฟฟ้า แบตเตอรี่ รถยนต์ (ขยะอันตรายจากบ้านเรือน)	พิษจากโลหะหนัก เช่น สารตะกั่วปรอท แคดเมียม แมงกานีส และโลหะหนักอื่น ๆ ที่มีผลต่อสมอง อาจฟุ้งกระจายออกสู่สิ่งแวดล้อม ทำให้เป็นลม ชักหมดสติ ประสาทหลอน
3. น้ำชะขยะ	มีค่า BOD สูง หรือมีค่าความสกปรกสูง มีสารเคมี ที่เป็นพิษและธาตุต่าง ๆ เจือปน	กลิ่นเหม็นรบกวน เกิดการปนเปื้อนในแหล่ง น้ำใต้ดินและบนดิน
4. เชื้อก่อโรค/หรือพยาธิสภาพ	ขยะจากสถานพยาบาล/บ้านเรือน	บาดเจ็บจาก โรคเอดส์ (HIV) พยาธิ ตับอักเสบ ไฉววย โรคระบบทางเดินอาหาร
5. แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์พาหะนำโรค	หนู แมลงวัน แมลงสาบ ยุง	โรคฉี่หนู โรคไข้เลือดออก
6. วัตถุอันตราย/ของมีคม	ขยะมีคมจากบ้านเรือน/โรงงานอุตสาหกรรม	การบาดเจ็บจากของมีคม

สารมลพิษ/อันตรายที่พบจาก ไฟไหม้บ่อขยะ	คุณสมบัติ	ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสุขภาพ
1. กลุ่มสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศ (Volatile Organic Carbon : VOC)	- ตามธรรมชาติ ได้แก่ ไฟไหม้ป่า การนำเสียของ อินทรีย์วัตถุ - กิจกรรมของมนุษย์ เครื่องยนต์ การคมนาคม การหุงต้ม การเผาไหม้ของขยะ การใช้สารเคมี ในครัวเรือน	เป็นสารก่อมะเร็ง
2. ไนโตรเจนออกไซด์ (Nox)	พบในรูปไนตริกออกไซด์ (N_2O) และก๊าซไนโตรเจน ออกไซด์ (NO_2) ซึ่งมีพิษมากกว่าเกิดจากการสันดาป ที่อุณหภูมิสูง	มีฤทธิ์เป็นกรด ทำให้ระคายเคืองตา และเยื่อต่าง ๆ ในร่างกาย
3. ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2)	เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงที่มีกำมะถันหรือซัลเฟอร์ เป็นก๊าซไม่มีสี ไม่ติดไฟและไม่ระเบิด	มีกลิ่นเหม็น แสบจมูก มีฤทธิ์เป็นกรด/เป็นสาเหตุ ทำให้เกิดฝนกรด
4. ไดออกซิน/ฟิวแรน/สไตรีน (Dioxin/Furan)	การเผาพลาสติก และพลาสติกที่มีส่วนผสมของคลอรีน การเผาไหม้ และผลิตภัณฑ์จากพลาสติก	เป็นสารก่อมะเร็ง
5. กลุ่มฟลูออโรคาร์บอน/ซีเอฟซี (Chlorofluorocarbon)	เป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มีแต่ธาตุคาร์บอน คลอรีน ไฮโดรเจนและฟลูออรีน เป็นอนุพันธ์ของมีเทนและ อีเทนที่ระเหยเป็นไอได้อย่างรวดเร็ว	ทำให้เกิดการลดลงของชั้นโอโซน เกิดภาวะโลกร้อน หรือภาวะเรือนกระจก
6. ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ (ไข่เน่า) H_2S	ก๊าซชนิดหนึ่ง ไม่มีสี มีกลิ่นเหม็นเหมือนไข่เน่า เป็น ก๊าซพิษเกิดขึ้นในธรรมชาติ เนื่องจากการเน่าเปื่อยผุพัง ของสารอินทรีย์	มีกลิ่นเหม็น ถ้าได้รับปริมาณมาก อาจเสียชีวิต
7. ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2)	เป็นก๊าซไม่มีสี หากหายใจเอาก๊าซนี้เข้าไปในปริมาณ มากๆ จะรู้สึกเบียร์วที่ปาก อาจเกิดการละลายของ ก๊าซนี้ ในน้ำเมือกในอวัยวะ	เกิดการระคายเคืองที่จมูกและคอ มีกลิ่นเหม็น
8. ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)	เป็นก๊าซไม่มีสี ไม่มีกลิ่น เกิดจากการเผาไหม้ที่ ไม่สมบูรณ์	เมื่อรวมกับฮีโมโกลบินในเม็ดเลือดแดง เป็นผลให้ ความสามารถในการจับออกซิเจนของเม็ดเลือดแดง ลดลง ทำให้เซลล์ในร่างกายขาดออกซิเจน อาจ นำไปสู่การเสียชีวิต

จัดทำโดย :

สารมลพิษ/อันตรายที่พบจาก ไฟไหม้บ่อขยะ	คุณสมบัติ	ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสุขภาพ
9. ฝุ่น ขนาดอนุภาค PM ₁₀ , PM _{2.5}	อนุภาคของแข็งหรือของเหลวที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางโดยประมาณอยู่ระหว่าง 0.001 ไมครอนถึง 500 ไมครอน	ก่อให้เกิดฝุ่นแป้งพิษ เนื่องจากองค์ประกอบทางเคมีหรือลักษณะทางกายภาพ ฝุ่นเข้าไปรบกวนระบบหายใจเป็นตัวพาหรือดูดซับสารพิษเข้าสู่ร่างกาย หากได้รับเป็นจำนวนมาก อาจเกิดปอดอักเสบ ไอ ฝุ่นขนาดเล็กอาจเข้าไปยังถุงลม ทำให้การได้รับออกซิเจนไม่เต็มที่หายใจขัดรุนแรง หอบหืด
10. คาร์บอน	เป็นคอลลอยด์ที่เป็นอนุภาคของแข็งกระจายอยู่ในตัวกลางที่เป็นก๊าซที่มีอยู่ในอากาศ จะถูกปล่อยออกมาเมื่อมีการเผาวัสดุหรือเกิดจากระบวนการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางเคมี	สำลัก ไอ แสบจมูก ลดประสิทธิภาพในการมองเห็น การมองเห็น การสูดควันในปริมาณมาก อาจทำให้หมดสติหรือเสียชีวิตเนื่องจากขาดอากาศหายใจ
11. ซัลเฟอร์	สิ่งที่เหลือจากระบวนการเผาไหม้ มีฤทธิ์เป็นด่าง	ซัลเฟอร์จากการเผาขยะ อาจมีพิษ และโลหะหนัก หรือมลสารปนเปื้อน
12. น้ำชะขยะจากการเผาไหม้	มีค่า BOD สูง อาจมีสารพิษหรือโลหะหนักปนเปื้อน	มีความชื้นสูง และมีมลสารที่เป็นอันตรายปนเปื้อนต่อน้ำใต้ดินและผิวดิน

สำนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อม
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
ก.ต๊วนนท์ จ.นนทบุรี

ชำระค่าพาส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 44/2552
ปนพ.กระทรวงสาธารณสุข